

Základy teorie grupoidů a grup

---

5. Doplnkové rozklady

In: Otakar Borůvka (author): Základy teorie grupoidů a grup. (Czech). Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962. pp. 41--45.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401432>

Terms of use:

© Akademie věd ČR

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

5. Doplnkové rozklady

Další situace vytvořené rozklady na množině G ve speciálních vzájemných vztazích se týkají tzv. doplnkových rozkladů. Doplnkové rozklady mají v dalších úvahách velmi důležitou úlohu a proto jim věnujeme zvláštní kapitolu.

5.1. Pojem doplnkových rozkladů

Nechť $\bar{A}$, $\bar{B}$, $\bar{C}$ jsou libovolné rozklady na G .

Podle definice nejmenšího společného zákrytu $[\bar{A}, \bar{B}]$ je každý prvek $\bar{u} \in [\bar{A}, \bar{B}]$ součtem jistých prvků $\bar{a} \in \bar{A}$ a současně součtem jistých prvků $\bar{b} \in \bar{B}$. Rozklad $\bar{A}$ nazýváme *doplnkový k rozkladu $\bar{B}$* , když každý prvek $\bar{a} \in \bar{A}$ je incidentní se všemi prvky rozkladu $\bar{B}$, které leží v témž prvku $\bar{u} \in [\bar{A}, \bar{B}]$ jako prvek $\bar{a}$.

Když např. rozklad $\bar{A}$ je zákryt rozkladu $\bar{B}$, je rozklad $\bar{A}$ doplnkový k $\bar{B}$. Vidíme, že náš nový pojem zobecňuje pojem zákrytu.

Platí tyto výroky:

a) *Rozklad $\bar{A}$ je doplnkový k $\bar{A}$.*

b) *Když je rozklad $\bar{A}$ doplnkový k $\bar{B}$, pak je rozklad $\bar{B}$ doplnkový k $\bar{A}$.*

Vskutku, platnost výroku a) je zřejmá. Abychom zjistili platnost výroku b), připustíme předpoklad a odmítneme tvrzení. Pak existuje prvek $\bar{b} \in \bar{B}$, ležící v jistém prvku $\bar{u} \in [\bar{B}, \bar{A}]$, který není incidentní se všemi prvky rozkladu $\bar{A}$ ležícími v $\bar{u}$. Z toho soudíme, že prvek $\bar{b}$ není incidentní s jistým prvkem $\bar{a} \in \bar{A}$ ležícím v $\bar{u}$. Odtud plyne, že prvek $\bar{a}$ není incidentní se všemi prvky rozkladu $\bar{B}$ ležícími v $\bar{u}$, což odporuje předpokladu, že rozklad $\bar{A}$ je doplnkový k $\bar{B}$. Tím je platnost výroku b) zjištěna.

Se zřetelem na platnost výroku b) mluvíme obvykle o doplnkových rozkladech, ale nevyzdvihujeme, který z nich je doplnkový ke kterému.

Na následujícím příkladě poznáme, že *když jsou rozklady $\bar{A}$, $\bar{B}$ a současně rozklady $\bar{B}$, $\bar{C}$ doplnkové, nemusí být doplnkové rozklady $\bar{A}$, $\bar{C}$.*

Nechť $G = \{a_1, a_2, a_3, a_4, a_5, a_6\}$ je množina skládající se ze šesti prvků. Označme dále:

$$\bar{a}_1 = \{a_1, a_2\}, \quad \bar{a}_2 = \{a_3, a_4\}, \quad \bar{a}_3 = \{a_5, a_6\};$$

$$\bar{b}_1 = \{a_1, a_3, a_5\} \quad \bar{b}_2 = \{a_2, a_4, a_6\};$$

$$\bar{c}_1 = \{a_1, a_2, a_3\}, \quad \bar{c}_2 = \{a_4, a_5, a_6\},$$

takže na G máme rozklady

$$\bar{A} = \{\bar{a}_1, \bar{a}_2, \bar{a}_3\}, \quad \bar{B} = \{\bar{b}_1, \bar{b}_2\}, \quad \bar{C} = \{\bar{c}_1, \bar{c}_2\}.$$

Každý prvek $\bar{a}_\alpha$ je incidentní s každým prvkem $\bar{b}_\beta$ a každý prvek $\bar{b}_\beta$ je incidentní s každým prvkem $\bar{c}_\gamma$ ($\alpha = 1, 2, 3$; $\beta, \gamma = 1, 2$). Odtud plyne $[\bar{A}, \bar{B}] = \bar{G}_{\max}$, $[\bar{B}, \bar{C}] = \bar{G}_{\max}$ a vidíme, že rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ a současně rozklady $\bar{B}, \bar{C}$ jsou doplňkové. Dále jsou oba prvky $\bar{c}_1, \bar{c}_2$ incidentní s prvkem $\bar{a}_2$, takže $[\bar{A}, \bar{C}] = \bar{G}_{\max}$, avšak např. prvky $\bar{a}_1, \bar{c}_2$ incidentní nejsou. Z toho vidíme, že rozklady $\bar{A}, \bar{C}$ nejsou doplňkové.

5.2. Charakteristické vlastnosti

Nechť i nadále $\bar{A}, \bar{B}, \bar{C}$ značí rozklady na G .

Když každé dva prvky $\bar{a} \in \bar{A}, \bar{b} \in \bar{B}$, ležící v témž prvku nějakého společného zákrytu $\bar{C}$ rozkladů $\bar{A}, \bar{B}$ jsou incidentní, pak $\bar{C} = [\bar{A}, \bar{B}]$, a tudíž rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ jsou doplňkové.

Vskutku, nechť $\bar{C}$ je nějaký společný zákryt rozkladů $\bar{A}, \bar{B}$ a nechť $\bar{c} \in \bar{C}$. Pak $\bar{C}$ je součtem jistých prvků rozkladu $[\bar{A}, \bar{B}]$. Nechť $\bar{u}, \bar{v}$ jsou prvky rozkladu $[\bar{A}, \bar{B}]$ ležící v $\bar{c}$. Každý prvek $\bar{a}_1 \in \bar{A}$ ležící v $\bar{u}$ je incidentní s některým prvkem $\bar{b} \in \bar{B}$, který pak nutně leží v $\bar{u}$ a tedy v $\bar{c}$. Mají-li rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ výše popsanou vlastnost, pak prvek $\bar{b}$ je incidentní s každým prvkem $\bar{a}_2 \in \bar{A}$ ležícím v prvku $\bar{v}$, a tedy dvojčlenná posloupnost $\bar{a}_1, \bar{a}_2$ tvoří vazbu $\{\bar{A}, \bar{B}\}$ od $\bar{a}_1$ do $\bar{a}_2$. Odtud plyne $\bar{v} = \bar{u}$ a též $\bar{c} = \bar{u}$ a dále $\bar{C} \subset [\bar{A}, \bar{B}]$. Protože každý prvek rozkladu $[\bar{A}, \bar{B}]$ leží v některém prvku rozkladu $\bar{C}$, platí též vztah $\supset$, a proto též rovnost, a tím je důkaz ukončen.

Rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ jsou doplňkové tehdy a jen tehdy, když pro každé dva prvky $\bar{a}_1, \bar{a}_2 \in \bar{A}$ ležící v témže prvku $\bar{u} \in [\bar{A}, \bar{B}]$ platí rovnost $\bar{a}_1 \sqsubset \bar{B} = \bar{a}_2 \sqsubset \bar{B}$.

Důkaz. a) Nechť jsou rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ doplňkové. Když je některý prvek $\bar{b} \in \bar{B}$ incidentní s $\bar{a}_1$, pak leží v $\bar{u}$, a tedy je incidentní s $\bar{a}_2$. Odtud vychází $\bar{a}_1 \sqsubset \bar{B} \subset \bar{a}_2 \sqsubset \bar{B}$ a obdobně plyne $\bar{a}_2 \sqsubset \bar{B} \subset \bar{a}_1 \sqsubset \bar{B}$.

b) Nechť platí hořejší rovnost. Nechť prvky $\bar{a} \in \bar{A}, \bar{b} \in \bar{B}$ leží v témž prvku $\bar{u} \in [\bar{A}, \bar{B}]$. Prvek $\bar{b}$ je incidentní s některým prvkem $\bar{x} \in \bar{A}$ a tento prvek leží v $\bar{u}$. Tedy máme $\bar{b} \in \bar{x} \sqsubset \bar{B} = \bar{a} \sqsubset \bar{B}$ a odtud vychází, že prvky $\bar{a}, \bar{b}$ jsou incidentní.

5.3. Další vlastnosti

Nechť jsou $\bar{A}, \bar{B}$ doplňkové rozklady na G .

Pro každé dva prvky $\bar{a} \in \bar{A}, \bar{u} \in [\bar{A}, \bar{B}]$ vyznačující se tím, že $\bar{a} \subset \bar{u}$, je $\bar{u} = \mathbf{s}(\bar{a} \sqsubset \bar{B})$.

Vskutku, buďtež $\bar{a} \in \bar{A}, \bar{u} \in [\bar{A}, \bar{B}]$ libovolné prvky ve zmíněném vzájemném vztahu, takže $\bar{a} \subset \bar{u}$. Každý bod $u \in \bar{u}$ leží v jistém prvku $\bar{b} \in \bar{B}$, který je ovšem částí prvku $\bar{u}$. Protože rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ jsou doplňkové, jsou prvky $\bar{a}, \bar{b}$ incidentní a tedy je $\bar{b}$ prvkem obalu $\bar{a} \sqsubset \bar{B}$, tj. $\bar{b} \in \bar{a} \sqsubset \bar{B}$. Odtud následuje $u \in \bar{b} \subset \mathbf{s}(\bar{a} \sqsubset \bar{B})$ a dále $\bar{u} \subset$

$\subset s(\bar{a} \sqsubset \bar{B})$. Dále každý bod $a \in s(\bar{a} \sqsubset \bar{B})$ leží v jistém prvku $b \in \bar{B}$ incidentním s $\bar{a}$ a prvek b je částí prvku $\bar{u}$. Odtud plyne $a \in \bar{u}$ a tedy též $s(\bar{a} \sqsubset \bar{B}) \subset \bar{u}$, čímž je důkaz ukončen.

Každý rozklad $\bar{C}$ na G , který vyhovuje vztahům $[\bar{A}, \bar{B}] \geq \bar{C} \geq \bar{A}$, je doplňkový k rozkladu $\bar{B}$.

Vskutku, necht' je $\bar{C}$ libovolný rozklad na G , který vyhovuje hořejším vztahům. Pak je (3.7.2a; 3.4): $[\bar{A}, \bar{B}] \geq [\bar{C}, \bar{B}] \geq [\bar{A}, \bar{B}]$ a tedy (3.2): $[\bar{C}, \bar{B}] = [\bar{A}, \bar{B}]$. Vezměme v úvahu libovolné prvky $\bar{c} \in \bar{C}$, $\bar{b} \in \bar{B}$, které jsou částí téhož prvku $\bar{u} \in [\bar{C}, \bar{B}]$. Z rovnosti $[\bar{C}, \bar{B}] = [\bar{A}, \bar{B}]$ soudíme, že prvky $\bar{c}$, $\bar{b}$ jsou obsaženy v témž prvku $\bar{u} \in [\bar{A}, \bar{B}]$. Ze vztahu $\bar{C} \geq \bar{A}$ plyne, že $\bar{c}$ je součtem některých prvků $\bar{a} \in \bar{A}$. Z toho, že rozklady $\bar{A}$, $\bar{B}$ jsou doplňkové, soudíme, že prvky $\bar{c}$, $\bar{b}$ jsou incidentní. Tím je zjištěno, že rozklady $\bar{C}$, $\bar{B}$ jsou doplňkové.

Dále platí tyto věty:

Když rozklad $\bar{X}$ na G představuje zákryt rozkladu $\bar{A}$, takže $\bar{X} \geq \bar{A}$, pak je rozklad $\bar{A}$ doplňkový k $(\bar{X}, \bar{B})$.

Když rozklad $\bar{Z}$ na G představuje zjemnění rozkladu $\bar{A}$, tj. $\bar{Z} \leq \bar{A}$, pak je rozklad $\bar{A}$ doplňkový k $[\bar{Z}, \bar{B}]$.

Důkaz. a) Necht' platí $\bar{X} \geq \bar{A}$. Vezměme v úvahu libovolný prvek $\bar{u} \in \in [\bar{A}, (\bar{X}, \bar{B})]$. Máme ukázat, že každé dva prvky $\bar{a} \in \bar{A}$, $\bar{b}' \in (\bar{X}, \bar{B})$ obsažené v $\bar{u}$ jsou incidentní, tedy $\bar{a} \cap \bar{b}' \neq \emptyset$. Nuže, podle 3.7.2a při vhodných $\bar{x} \in \bar{X}$, $\bar{w} \in [\bar{A}, \bar{B}]$ jednak máme $\bar{u} \subset \bar{x} \cap \bar{w}$, jednak vzhledem k významu $\bar{b}'$ při vhodných $\bar{x}' \in \bar{X}$, $\bar{b} \in \bar{B}$ platí: $\bar{b}' = \bar{x}' \cap \bar{b}$. Ze vztahů $\bar{x}' \cap \bar{b} \subset \bar{u} \subset \bar{x} \cap \bar{w}$ plyne $\bar{x}' = \bar{x}$ a $\bar{b} \subset \bar{w}$. Dále je $\bar{a} \subset \bar{u} \subset \subset \bar{x} \cap \bar{w}$. Z relací $\bar{a}$, $\bar{b} \subset \bar{w}$ a z toho, že rozklady $\bar{A}$, $\bar{B}$ jsou doplňkové, soudíme na platnost nerovnosti $\bar{a} \cap \bar{b} \neq \emptyset$ a ze vztahu $\bar{a} \subset \bar{x}$ na platnost vzorců: $\bar{a} \cap \bar{b} = = (\bar{a} \cap \bar{x}) \cap \bar{b} = \bar{a} \cap (\bar{x} \cap \bar{b}) = \bar{a} \cap \bar{b}'$. Vidíme, že $\bar{a} \cap \bar{b}' \neq \emptyset$, jak jsme měli ukázat.

b) Necht' platí $\bar{Z} \leq \bar{A}$. Pak máme (3.7.2a): $[\bar{B}, \bar{A}] \geq [\bar{Z}, \bar{B}] \geq \bar{B}$ a správnost tvrzení je zřejmá z hořejší (druhé) věty.

5.4. Modulárnost

Necht' i nadále značí $\bar{A}$, $\bar{B}$ doplňkové rozklady na G .

Když $\bar{X} \geq \bar{A}$, je rozklad $\bar{B}$ modulární vzhledem k rozkladům $\bar{X}$, $\bar{A}$.

Důkaz. Necht' je $\bar{X}$ libovolný zákryt rozkladu $\bar{A}$, tedy $\bar{X} \geq \bar{A}$. Se zřetelem na 3.7.2 vidíme, že máme zjistit platnost vztahu $(\bar{X}, [\bar{A}, \bar{B}]) \leq [\bar{A}, (\bar{X}, \bar{B})]$. Vezměme v úvahu libovolný prvek $\bar{u}' \in (\bar{X}, [\bar{A}, \bar{B}])$, takže $\bar{u}' = \bar{x} \cap \bar{u}$ při vhodných prvcích $\bar{x} \in \bar{X}$, $\bar{u} \in [\bar{A}, \bar{B}]$. Prvek $\bar{u}$ je součtem jistých prvků rozkladu $\bar{A}$, z nichž některé, které jednotlivě označíme $\bar{a}$, jsou incidentní s $\bar{x}$, kdežto jiné, pokud existují, jsou s $\bar{x}$ disjunktní. Vzhledem k $\bar{X} \geq \bar{A}$ platí pro každý prvek $\bar{a}$ vztah $\bar{x} \supset \bar{a}$ a vidíme, že $\bar{u}'$ je součtem všech těchto prvků $\bar{a}$, tedy $\bar{u}' = \bigcup \bar{a}$. K ukončení důkazu je třeba ještě zjistit,

že se každé dva prvky $\bar{a}$ dají navzájem spojit v rozkladu $(\bar{X}, \bar{B})$. Budte tedy $\bar{a}_1, \bar{a}_2$ takové prvky, takže $\bar{a}_1, \bar{a}_2 \subset \bar{x} \cap \bar{u}$. Protože rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ jsou doplňkové a protože prvky $\bar{a}_1, \bar{a}_2$ leží v $\bar{u}$, existuje prvek $\bar{b} \in \bar{B}$, který leží v $\bar{u}$ a je s prvky $\bar{a}_1, \bar{a}_2$ incidentní: $\bar{a}_1 \cap \bar{b} \neq \emptyset, \bar{a}_2 \cap \bar{b} \neq \emptyset$; protože mimoto $\bar{a}_1, \bar{a}_2$ leží v $\bar{x}$, máme $\bar{a}_1 \cap \bar{b} = \bar{a}_1 \cap (\bar{x} \cap \bar{b}), \bar{a}_2 \cap \bar{b} = \bar{a}_2 \cap (\bar{x} \cap \bar{b})$. Vidíme, že prvky $\bar{a}_1, \bar{a}_2$ jsou incidentní s $\bar{x} \cap \bar{b} \in (\bar{X}, \bar{B})$, takže dvojjmenná posloupnost $\bar{a}_1, \bar{a}_2$ je vazbou $\{\bar{A}, (\bar{X}, \bar{B})\}$ od $\bar{a}_1$ do $\bar{a}_2$. Tím je důkaz ukončen.

Předešlá věta se nedá obrátit. Vskutku, v dalším příkladě ukážeme toto: *Když o dvou rozkladech $\bar{A}_0, \bar{B}_0$ na množině G platí, že rozklad $\bar{B}_0$ je modulární vzhledem ke každému zákrytu rozkladu $\bar{A}_0$ a k tomuto rozkladu $\bar{A}_0$, pak rozklady $\bar{A}_0, \bar{B}_0$ nejsou nutně doplňkové.*

Nechť se množina G skládá ze čtyř prvků a_1, a_2, a_3, a_4 , tedy $G = \{a_1, a_2, a_3, a_4\}$ a necht' $\bar{A}_0, \bar{B}_0$ jsou rozklady na G skládající se z prvků:

$$\begin{aligned} \bar{a}_1 &= \{a_1, a_2\}, & \bar{a}_2 &= \{a_3, a_4\}; \\ \bar{b}_1 &= \{a_1\}, & \bar{b}_2 &= \{a_2, a_3\}, & \bar{b}_3 &= \{a_4\}, \end{aligned}$$

takže

$$\bar{A}_0 = \{\bar{a}_1, \bar{a}_2\}, \quad \bar{B}_0 = \{\bar{b}_1, \bar{b}_2, \bar{b}_3\}.$$

V této situaci platí $[\bar{A}_0, \bar{B}_0] = \{G\}$ a vidíme, že např. prvky $\bar{a}_1$ a $\bar{b}_3$ nemají společné body; z toho plyne, že rozklady $\bar{A}_0, \bar{B}_0$ nejsou doplňkové. Celkem existují dva zákryty rozkladu $\bar{A}_0$, a to: $\bar{X}_1 = \bar{A}_0, \bar{X}_2 = \bar{G}_{\max}$ a rozklad $\bar{B}_0$ je modulární jak vzhledem k $\bar{X}_1, \bar{A}_0$, tak i vzhledem k $\bar{X}_2, \bar{A}_0$ (4.3).

Se zřetelem na hořejší větu soudíme, že útvary vytvořené rozklady $\bar{X} \geq \bar{A}, \bar{Y} \geq \bar{B}$ mají všechny vlastnosti modulárních rozkladů, zvláště pak vlastnosti popsané v (4.3). Zejména pro rozklady

$$\begin{aligned} \hat{A} &= (\bar{X}, [\bar{A}, \bar{B}]) = [\bar{A}, (\bar{X}, \bar{B})], \\ \hat{B} &= (\bar{Y}, [\bar{B}, \bar{A}]) = [\bar{B}, (\bar{Y}, \bar{A})] \end{aligned}$$

platí vzorce (1), (2) uvedené ve zmíněném odstavci 4.3. Mimoto mají rozklady $\hat{A}, \hat{B}$ další vlastnosti, které souvisí s tím, že rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ jsou doplňkové. V tomto směru se spokojíme s poznámkou, že rozklady $\hat{A}, \hat{B}$ jsou doplňkové; přenecháváme čtenáři, aby se o správnosti tohoto tvrzení přesvědčil použitím vzorce $[\hat{A}, \hat{B}] = [\bar{A}, \bar{B}]$.

5.5. Lokální vlastnosti

Nechť $\bar{A}, \bar{B}$ opět značí doplňkové rozklady na G a $\bar{X}, \bar{Y}$ jejich zákryty, takže $\bar{X} \geq \bar{A}, \bar{Y} \geq \bar{B}$. Rovněž $\hat{A}, \hat{B}$ necht' mají též význam jako v 5.4.

Dále budiž $a \in G$ libovolný bod a $\bar{x} \in \bar{X}, \bar{a} \in \bar{A}, \bar{y} \in \bar{Y}, \bar{b} \in \bar{B}$ ony prvky uvedených rozkladů, v nichž bod a leží.

Především se rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ v důsledku modulárnosti vyznačují tím, že obaly $(\bar{x} \cap \bar{y}) \sqsubset \hat{A}, (\bar{x} \cap \bar{y}) \sqsubset \hat{B}$ jsou spřažené.

Dále vezměme v úvahu tyto rozklady v G :

$$\bar{X}^a = \bar{x} \sqsubset \bar{A} (= \bar{A} \sqcap \bar{x}), \quad \bar{Y}^a = \bar{y} \sqsubset \bar{B} (= \bar{B} \sqcap \bar{y});$$

vidíme, že rozklad $\bar{X}^a$ leží na $\bar{x}$ a obsahuje $\bar{a}$ jako svůj prvek. Podobně je tomu s rozkladem $\bar{Y}^a$ a prvky $\bar{y}, \bar{b}$.

Ukážeme, že rozklady $\bar{X}^a, \bar{Y}^a$ jsou adjungované vzhledem k $\bar{a}, \bar{b}$. Za tím účelem máme zjistit, že platí

$$\mathfrak{s}(\bar{b} \sqsubset \bar{X}^a \sqcap \bar{y}) = \mathfrak{s}(\bar{a} \sqsubset \bar{Y}^a \sqcap \bar{x}).$$

Nuže, buďte $\hat{a} \in \hat{A}, \hat{b} \in \hat{B}$ prvky obsahující bod a . Protože podle 5.3 jsou rozklady $\bar{A}, (\bar{X}, \bar{B})$ doplňkové a $\hat{A}$ je jejich nejmenším společným zákrytem, máme (podle 5.3)

$$\hat{a} = \mathfrak{s}((\bar{b} \cap \bar{x}) \sqsubset \bar{A}).$$

Dále s přihlédnutím ke vztahu $\bar{X} \geq \bar{A}$ vidíme, že se obal $(\bar{b} \cap \bar{x}) \sqsubset \bar{A}$ skládá právě z oněch prvků rozkladu $\bar{A}$, které leží v $\bar{x}$ a jsou incidentní $\bar{b}$, takže $(\bar{b} \cap \bar{x}) \sqsubset \bar{A} = \bar{b} \sqsubset \bar{X}^a$. Odtud následuje $\mathfrak{s}(\bar{b} \sqsubset \bar{X}^a) = \hat{a}$ a dále

$$\mathfrak{s}(\bar{b} \sqsubset \bar{X}^a \sqcap \bar{y}) = \mathfrak{s}(\bar{b} \sqsubset \bar{X}^a) \cap \bar{y} = \hat{a} \cap \bar{y} \in (\bar{Y}, \hat{A}),$$

přičemž poslední vztah je odůvodněn platností vzorců $\hat{a} \cap \bar{y} \supset \{a\} \neq \emptyset$. Vidíme, že množina $\mathfrak{s}(\bar{b} \sqsubset \bar{X}^a \sqcap \bar{y})$ je prvkem rozkladu $(\bar{Y}, \hat{A})$, a to oním, v němž leží bod a . Podobně zjistíme, že množina $\mathfrak{s}(\bar{a} \sqsubset \bar{Y}^a \sqcap \bar{x})$ je prvkem rozkladu $(\bar{X}, \hat{B})$ obsahujícím bod a . Odtud a ze vzorce $(\bar{X}, \hat{B}) = (\bar{Y}, \hat{A})$ plyne rovnost, kterou jsme chtěli dokázat.

5.6. Cvičení

1. Když jsou rozklady $\bar{A}, \bar{B}$ doplňkové, můžeme vzorce $(\hat{A}, \hat{B}) = (\bar{X}, \hat{B}) = (\bar{Y}, \hat{A}) = ((\bar{X}, \bar{Y}), [\bar{A}, \bar{B}])$ platné pro modulární rozklady $\bar{X} \geq \bar{A}, \bar{Y} \geq \bar{B}$ (viz 4.3.(2)), doplnit rovností: $(\hat{A}, \hat{B}) = [(\bar{X}, \bar{B}), (\bar{Y}, \bar{A})]$. V tomto případě jsou též rozklady $(\bar{X}, \bar{B}), (\bar{Y}, \bar{A})$ doplňkové.

2. Ukažte, že na množině o čtyřech prvcích existují vedle dvojic skládajících se vždy ze zákrytu a zjemnění jenom tyto dvojice doplňkových rozkladů: 1. Dvojice rozkladů o dvou prvcích, z nichž každý se skládá ze dvou bodů množiny. 2. Dvojice rozkladů, které jsou disjunktní a z nichž každý má tři prvky.